

REFERAT Miljø- og Planudvalget 2014-2021 d. 20-11-2019

Mødedato Onsdag d. 20. november 2019 kl. 14:00

Mødested Fælleden, mødelokale 1.S04

Indholdsfortegnelse

Godkendelse af dagsorden.....	3
Værktøjskasse til gennemførelse af grundvandsbeskyttelse.....	4
Drøftelse; samspil mellem indkøbspolitikken og den kommende klimapolitik.....	8

Punkt 221: Godkendelse af dagsorden

00.01.00-A00-129-18

Beslutning

Fraværende: Maria Temponeras

Dagsordenen blev godkendt.

Punkt 222: Værktøjskasse til gennemførelse af grundvandsbeskyttelse

09.08.24-P00-5-19

Resume

Byrådet har den 5. september 2018 vedtaget indsatsplaner for grundvandsbeskyttelse for Ry- og Låsby-området. Med denne sag anbefaler administrationen forskellige værktøjer til at indgå frivillige aftaler med lodsejere om beskyttelse af grundvandet.

Sagsfremstilling

Hvordan sikrer vi den bedste gennemførelse af indsatsplanerne for grundvandsbeskyttelse både for lodsejerne, men også for kommunen? Hvor meget rådgivning vil Skanderborg Kommune tilbyde og yde de berørte lodsejere, der bliver direkte påvirket af indsatsplanerne? Hvilke værktøjer vil Skanderborg Kommune tage i brug for at hjælpe de berørte lodsejere med at finde de løsninger, der passer dem bedst, når der ikke i fremtiden må bruges pesticider på arealerne?

Baggrund

Byrådet har den 5. september 2018 vedtaget indsatsplaner for grundvandsbeskyttelse for Ry- og Låsby-området. Disse er de første to af ialt otte indsatsplaner. Indsatsplanerne beskriver bl.a., at der ikke må anvendes pesticider i områder med målrettet grundvandsbeskyttelse i fremtiden. Skanderborg Kommune har vurderet, at indsatsen er nødvendig for at sikre grundvandet, og indsatsen skal derfor gennemføres.

Det er fastsat i vandforsyningsloven, at muligheden for at indgå en frivillig aftale om ingen brug af pesticider skal undersøges. Er det ikke muligt, har Byrådet i Skanderborg Kommune besluttet at give påbud for at sikre grundvandet.

Vandforsyningerne i Skanderborg Kommune ønsker ikke at indgå frivillige aftaler med de berørte lodsejere, derfor er dette Skanderborg Kommunes opgave.

Erstatninger til de berørte lodsejere betales af Skanderborg Vandsamarbejde jf. de vedtagne indsatsplaner. Skanderborg Kommune forventer, at den samlede udgift til erstatninger vil være på 50-80 mio. kr. Det forventes at betyde en stigning i vandprisen for forbrugerne på ca. 1 kr./m³.

Værktøjskassen

Hvordan kommunen forsøger at indgå en frivillig aftale er ikke yderligere præciseret i loven. Hvordan og i hvilket omfang Skanderborg Kommune hjælper lodsejerne til at finde de rette løsninger, har betydning for, hvor smidigt Skanderborg Kommune får gennemført indsatsplanerne. Det er derfor vigtigt forud for forhandlingerne med lodsejerne at kende rammen for, hvilke værktøjer i værktøjskassen, som Skanderborg Kommune vil anvende. Værktøjskassen fastsætter med andre ord det niveau af rådgivning, som lodsejeren tilbydes og de konkrete løsninger, som kommunen understøtter.

En lodsejer, der fremadrettet ikke må bruge pesticider, skal finde ud af, hvordan jorden skal anvendes fremover. Følgende løsninger kan komme på tale:

- Jorden dyrkes uden brug af pesticider, enten af lodsejer selv eller af forpagter
- Skovrejsning, enten alene eller i fællesskab med naboer

- Lysåben natur, enten alene eller i fællesskab med naboer.

Lodsejer, der ikke ønsker at eje jord, hvor der ikke må bruges pesticider, kan have et ønske om at komme af med jorden. I dette tilfælde kan følgende løsninger komme på tale:

- Mageskifte
- Jordfordeling
- Kommunen køber jorden
- Almindeligt salg.

Det kan være vanskeligt for lodsejeren at vælge den rigtig løsning, hvilket kan være en barriere for den frivillige aftale. En mulig løsning er at tilbyde lodsejeren rådgivning enten i form af informationsmateriale eller individuel rådgivning fra en landbrugskonsulent. Tilbud om rådgivning forventes at give flere frivillige aftaler og færre påbudssager.

I bilag 1 til sagen er vedhæftet et oplæg til politisk drøftelse, hvor de enkelte værktøjer er beskrevet. Oplægget giver overblik over, hvilke udfordringer de forskellige værktøjer kan give både lodsejerne og Skanderborg Kommune, samt hvilke økonomiske aspekter, det har for Skanderborg Kommune. Oplægget vil mundtligt blive præsenteret på det samlede møde for Miljø- og Planudvalget og Økonomiudvalget den 20. november 2019. Miljø- og Planudvalget vil på udflugten til Ry Vandværks kildeplads ved Lundhøjvej den 5. november 2019 også få en introduktion til værktøjskassen.

Evaluering

Det er en ny opgave for Skanderborg Kommune, landbrugsorganisationerne og vandværkerne at indgå frivillige aftaler om grundvandsbeskyttelse. Administrationen anbefaler derfor, at værktøjskassen evalueres i forbindelse med den politiske behandling af de næste indsatsplaner for grundvandsbeskyttelse.

Økonomi

Afhængig af, hvilken hjælp lodsejerne tilbydes i forbindelse med indgåelse af en frivillig aftale, vil det påvirke kommunen økonomisk. Eksempelvis vil køb af jord påvirke kommunens anlægsramme. Derudover er det som udgangspunkt kun muligt at sende regningen for selve erstatningen videre til vandsamarbejdet. Det er uafklaret i hvilket omfang, udgifter til rådgivning kan betragtes som en del af erstatningen. Dette skal holdes op mod, at frivillige aftaler er at foretrække frem for tidskrævende påbudssager.

Nedenfor er beskrevet forskellige niveauer for rådgivning og værktøjer. Bilag 1 beskriver mere detaljeret de antagelser, der ligger bag de økonomiske betragtninger.

1. Der tilbydes ingen rådgivning. Ingen direkte økonomisk betydning for kommunen. Der er kun en kort dialog med lodsejerne omkring indgåelse af en frivillig aftale. Det vil sandsynligt give flere påbudssager og færre frivillige aftaler.
2. Der tilbydes skriftlig rådgivning. Informationsmaterialet udarbejdes i samarbejde med blandt andet landboforeningen. Udgiften afholdes indenfor Teknik og Miljø's budget for området. Udgifterne forventes af være på 200.000 - 300.000 kr.

3. Der tilbydes individuel rådgivning fra for eksempel en landbrugskonsulent. Det forventes, at alle lodsejere med landbrugsjord vil tage imod dette tilbud. Tilbudet forventes at medføre flere frivillige aftaler og færre påbudssager. Udgifter forventes samlet at være på 1-1,5 mio. kr. Det skal afklares, om Skanderborg Vandsamarbejde vil bidrage økonomisk til denne type rådgivning til lodsejerne. Alternativt skal udgiften finansieres kommunalt.
4. Der tilbydes tilpasset rådgivning til lodsejere, der vil lave fælles projekter med etablering af skov eller lysåben natur. Rådgivningen kan blandt andet være i form af etablerings- og driftsplaner. De forventede omkostninger vil være på 150.000 - 200.000 kr., som skal finansieres kommunalt.
5. Der tilbydes mageskifte som løsning. Mageskifte er, når to lodsejere "bytter" jord. Udgiften estimeres til 170.000 kr. til rådgivning og sagsomkostninger til skødehandel. Udgiften skal finansieres kommunalt, alternativt skal kommunen alene formidle kontakten mellem to lodsejere.
6. Der tilbydes jordfordeling som løsning. Udgiften er estimeret til 10 - 20 mio. kr. fordelt på forundersøgelse, procesomkostninger og opkøb af en jordpulje til at starte jordfordelingsprojektet. Udgiften skal finansieres kommunalt. Estimatet er usikkert, da antallet af jordfordelingsprojekter, der ønskes gennemført, er ukendt. Derudover er det ukendt, hvor store udgifter til jordpulje og eventuelle tab kommunen må have.
7. Der tilbydes kommunalt køb af jord. Udgiften estimeres til 15 - 30 mio. kr., som skal finansieres kommunalt. Estimatet er usikkert, da antallet af lodsejere, der ønsker at sælge deres jord, er ukendt. Dertil kommer driftsomkostninger samt eventuelle tab i forbindelse med videresalg.

Administrationen har i forbindelse med budgetforhandlinger for 2020 fået bevilliget 835.000 kr. frem til og med 2022. Disse midler dækker udarbejdelse af de resterende seks indsatsplaner. Derudover dækker det administrationens ressourcer til lodsejersforhandlinger indenfor de boringsnære bebyggelsesområder, som er en del af regeringens BNBO-aftale fra januar 2019.

Lovgrundlag

Vandforsyningsloven §§ 13c og 13d. Miljøbeskyttelsesloven §§ 24 og 26a samt §§ 63 og 64a.

Dialog og høring

Der er løbende dialog med de involverede interessenter, særligt Landboforeningen Odder-Skanderborg og Skanderborg Vandsamarbejde. Begge foreninger har ønsket, at Skanderborg Kommune aktivt bidrager med gennemførelsen af indsatsplanerne. De ønsker blandt andet, at dette sker ved at tilbyde værktøjet "kommunalt køb af den berørte jord", hvis lodsejeren ønsker det.

Indstilling

Koncernchefen for Teknik og Miljø indstiller,

- at Skanderborg Kommune ikke tilbyder kommunalt opkøb af jord og jordfordeling, med mindre jorden kan indgå i et projekt, hvor der er synergi med andre kommunale interesser, som for eksempel klimamål, større skovrejsningsprojekter eller andre rekreative projekter. Byrådet vil for hvert projekt særskilt tage stilling til spørgsmålet og økonomien
- at Skanderborg Kommune tilbyder skriftlig information til lodsejerne i form af brochure eller hjemmeside (Skanderborg Kommune laver denne i dialog med bl.a. landboforeningerne)
- at Skanderborg Kommune vil undersøge muligheden for at tilbyde individuel rådgivning til de berørte lodsejere med landbrugsjord. Administrationen afklarer, om dette kan finansieres over vandprisen af Skanderborg

Vandsamarbejde

- at Skanderborg Kommune informerer og formidler kontakten omkring mageskifte, hvis der i forhandlingerne med lodsejerne fremkommer umiddelbare løsninger. Lodsejere finansierer selv udgifter til tinglysning m.m.
- at Miljø- og Planudvalget samt Økonomiudvalget evaluerer værktøjskassen sammen med den politiske behandling af de næste indsatsplaner for grundvandsbeskyttelse.

Sagen fremsendes til Miljø- og Planudvalget, Økonomiudvalget og Byrådet.

Beslutning

Fraværende: Maria Temponeras

Miljø- og Planudvalget vedtog

- at udsætte sagen.

Direktionen, 30. oktober 2019, pkt. 244:

Fraværende: Lone Rasmussen.

Direktionen vedtog at tiltræde indstillingen fra koncernchefen for Teknik og Miljø.

Sagen fremsendes til Miljø- og Planudvalget, Økonomiudvalget og Byrådet.

Bilag

Værktøjskasse til gennemførelse af grundvandsbeskyttelse

Punkt 223: Drøftelse; samspil mellem indkøbspolitikken og den kommende klimapolitik

00.16.02-G01-1-18

Resume

Miljø- og Planudvalget har bedt om en temadrøftelse med Økonomiudvalget om snitflader og samarbejde i forhold til arbejdet med indkøbspolitikken, samt koblingen til Byrådets strategispor om bæredygtig og cirkulær kommune, Bæredygtighedsudvalgets anbefaling om cirkulære indkøb og den kommende klimapolitik, som Miljø- og Planudvalget i øjeblikket arbejder på.

Sagsfremstilling

Baggrund

Byrådet har med Udviklingspolitik 2018-2021 udpeget bæredygtig og cirkulær kommune som ét af fem strategispor, og har blandt andet nedsat et opgaveudvalg til at løfte dele af opgaven. Byrådet vil med strategisporet gøre en ekstra indsats for bæredygtighed og cirkulær økonomi og arbejde for at reducere miljø- og klimabelastningen.

Bæredygtighedsudvalget lægger i sin afrapportering vægt på, at indsatsen for bæredygtig og cirkulær kommune skal ske gennem indkøbspolitikken, som et af fem fremhævede virkemidler. Desuden anbefaler Bæredygtighedsudvalget, at ”cirkulær økonomi skal fremmes via kommunale indkøb.”

Forslaget begrundes med: ”Kommunen er en stor indkøber, og kan gennem sin indkøbspolitik understøtte en bæredygtig produktion. Mindre afstand mellem producent og forbruger betyder mindre transport. Ved indkøb af produkter eller serviceydelser kan man sikre, at det er designet til genbrug og recirkulation efter endt brug. Miljømærkninger som Svanen eller EU-blomsten skal være pejlemærke for kommunens indkøb. Miljømærket Svanen og EU-blomsten inddrager hele produktets livscyklus i bedømmelsen, såvel som skadelig kemi og arbejdsvilkår i produktionen. Kommunen er en stor indkøber, og kan gennem sin indkøbspolitik understøtte bæredygtig produktion.”

Miljø- og Planudvalget arbejder endvidere på en revision af den nuværende klimapolitik. Revisionen af klimapolitikken udgør en væsentlig del af strategiarbejdet med at udvikle en bæredygtig og cirkulær kommune.

Miljø og Planudvalget ønsker, at den reviderede politik ud over klima/energi og CO₂-reduktion, skal fokusere på at begrænse brugen af jordens ressourcer via et fokus på cirkulær økonomi, og ønsker konkrete målsætninger på området. For at understrege vigtigheden af disse elementer er der lagt op til, at den nye politik bliver en Klima-, energi- og ressourcepolitik.

Klima-, energi- og ressourcepolitikens målsætninger ift. CO₂ (besluttet ved budgetforliget for 2020) og begrænset ressourcetræk/cirkulær økonomi kræver en fælles indsats på tværs af kommunens politikområder for at kunne indfries.

I forhold til både reduktion af CO₂ og reduceret ressourcetræk spiller indkøbspolitikken en væsentlig rolle, og derfor har Miljø- og Planudvalget bedt om en drøftelse om indkøbspolitikken med Økonomiudvalget.

Indkøb

Den offentlige sektor i Danmark har årlige indkøb i størrelsesordenen 220 mia. kr., hvoraf indkøb af varer udgør ca. 33. mia. kr. Det offentlige er altså en væsentlig indkøber, og har dermed mulighed for at skabe innovation og udvikling hos private leverandører, og at fremme markedet for grønne produkter ved at stille krav til produkter og services om klima- og miljø m.v.

Det arbejde pågår løbende, og i dag er det muligt at foretage grønne indkøb inden for en række produktgrupper til konkurrencedygtige – eller billigere – priser, sammenlignet med traditionelle produkter (Miljø og Fødevareministeriet 2018).

Det fremgår det i visionen i den nuværende indkøbspolitik i, at ”Skanderborg Kommune tager ansvar for større samfundsmæssige udfordringer. Social- og miljømæssig bæredygtighed prioriteres derfor højt gennem kommunens indkøb og udbud”. I forlængelse heraf er det en del af strategien, at ”ved indkøb og udbud indgår klima- og miljøhensyn i relevant og nødvendigt omfang sammen med øvrige parametre som pris, kvalitet m.v.”

En stor del af Skanderborg Kommunes vareindkøb sker via rammeaftaler under Staten og Kommunernes Indkøbsservice (SKI). Ud over at sikre en række grundlæggende CSR-krav som børnearbejde og løn på overenskomstniveau, så kan Skanderborg Kommune via indkøb under SKI-aftaler understøtte 14 ud af 17 verdensmål og 45 delmål. Endvidere er det muligt at definere sit eget ”indkøbskatalog” og eksempelvis sortere varerne efter miljømærkningsordninger som Svanemærket og EU-blomsten.

Målet med både Svanemærket og EU-blomsten er at mindske den samlede miljøbelastning fra produktion til forbrug. Hele produktets livscyklus fra råvarer til produktion, brug, bortskaffelse og recirkulering er derfor med i vurderingen, når kravene til den aktuelle produkttype bliver fastsat, herunder også fokus på at begrænse brugen af fossile energikilder og fremme brugen af fornybar energi.

Som eksempel på en aftale, hvor der allerede i dag er tænkt verdensmål og miljømærkninger ind i kontrakten, kan nævnes aftalen på forbrugsartikler (kemi, rengøringsartikler, engangsservice m.v.). Aftalen understøtter indkøbsmål formuleret af Partnerskab for offentlige indkøb (POGI), et fællesskab af kommuner, regioner og offentlige institutioner, der vil fremme bæredygtige løsninger og købe grønt ind.

Aftalen indeholder flere produkter, der har opnået mærkningen Svanen eller Blomsten. F.eks. findes der ca. 20 varelinjer med miljømærkede produkter inden for kategorien håndsæbe. Alle universalrengøringsmidler, tekstilvaskemidler, køkkenruller, jumboruller, papirhåndklæder, papirlommetørklæder og alt toiletpapir på aftalen samt produkter i kategorien ”personlig pleje” lever op til svanemærkningens kriteriedokument. Lever produktet op til svanemærkets kriteriedokument er man bl.a. sikker på, at produkter inden for ”personlig pleje” er fri for microplast.

Indkøb stiller i dag både konventionelle og miljømærkede produkter til rådighed via kommunes e-handelssystem. Det er således op til de decentrale enheder, om de ønsker at benytte miljømærkede produkter. På de ni største vareaftaler har kommunen i dag adgang til ca. 16.000 forskellige produkter, hvoraf ca. 4.200 er miljømærket.

Den fælleskommunale indkøbs- og udbudspolitik er i øjeblikket under revision i KL-regi (forventes færdig i februar 2020). Der er lagt op til et fokus på to hovedspor – bæredygtige indkøb og indkøb som del af kerneforretningen. Der er lagt op til, at grønne indkøb fremover i langt højere grad skal tage udgangspunkt i et totalomkostningsperspektiv. Det kræver, at der anvendes nye bundlinjer.

På den baggrund lægges der op til en drøftelse af indkøbspolitikken i de to udvalg. Forud herfor drøftes sagen i et fællesmøde for de to udvalg.

Dialog og høring

-

Indstilling

Koncernchefen for Teknik og Miljø og koncernchefen for Økonomi, Innovation og IT indstiller,

- at samspil og synergier mellem indkøbspolitikken, målsætningen om en bæredygtig og cirkulær kommune og målsætningerne i den kommende Klima-, energi- og ressourcepolitik om reduceret CO2-udledning og begrænset ressourcetræk drøftes.

Beslutning

Fraværende: Maria Temponeras

Miljø- og Planudvalget vedtog

- at udsætte punktet.

Bilag

Indkøbs-og-Udbudspolitik